

Personopplysninger i skolen

Innspill fra KS til Personvernkommisjonen

Februar 2022

INNHold

Innledning	2
1 Personopplysninger i skolen	4
1.1 Hvilke typiske applikasjoner blir elever og barn registrert i?	4
1.1.1 Administrative verktøy.....	5
1.1.2 Applikasjoner	9
1.1.3 Plattformer.....	11
2 Prinsipielle spørsmål ved bruk av læringsteknologi.....	14
2.1 Formålsbegrensning.....	14
2.2 Lovlighet.....	14
2.3 Dataminimering og lagringsbegrensning	15
2.4 Åpenhet og forutsigbarhet.....	15
2.5 Ansvarlighet, internkontroll og informasjonssikkerhet	16
3 Utbredelse av plattformer i norsk skole	17
3.1 Grunnskolens informasjonssystem (GSI, Utdanningsdirektoratet)	17
3.2 Digital dekning i Norges 100 største kommuner	18
4 Valg av applikasjoner i skolen	20
4.1 Hvordan skjer utvelgelse av spesifikke applikasjoner?	20
4.2 Hva er de vanligste grunnene for valg av spesifikke applikasjoner?	21
4.3 På hvilket nivå skjer utvelgelsen av apper?	21
4.4 På hvilket nivå besluttes anskaffelse av applikasjoner?	22
5 Muligheter og utfordringer på lang sikt.....	23
5.1 Muligheter	23
5.2 Utfordringer	23
5.3 Bør det på sikt utvikles egne løsninger for barn i Norge?.....	24
6 Vedlegg	25

INNLEDNING

KS ved SkoleSec-prosjektet fikk i desember 2021 oppdrag fra personvernkommisjonen om å utarbeide en oversikt/rapport om blant annet dataflyt, plattformløsninger, omfang av applikasjoner og digitale ressurser som er i bruk i skolen. Fra personvernkommisjonens sekretariat fikk KS ved SkoleSec-prosjektet følgende bestilling:

Bestilling fra personvernkommisjonen:

KS skal gi en oversikt over hvilke typiske applikasjoner/systemer som elever og barn blir registrert i, slik at kommisjonen får et visst inntrykk av hvilke apper som er mest brukt. KS deler oversikten i administrative verktøy, applikasjoner og plattformer.

KS skal gi en oversikt over variasjonen av ulike applikasjoner som de beskriver over. Dette skal blant annet også illustreres og dermed danne et bakteppe for utredningens del om utfordringer.

Kommisjonen er enige med KS i at de ser en verdi i å vise kommisjonen hvor omfattende dette «havet» av applikasjoner og løsninger er, og som kanskje kan utlyse en ny kommisjon mer spisset mot skolen? Å gi kommisjonen et bilde over den faktiske tilstanden er verdifullt i seg selv.

Kommisjonen ønsker at:

- 1. KS utdypet hvilke prinsipielle spørsmål de mest brukte appene kan reise.*
- 2. KS skal ikke begrense seg til gratisapper.*
- 3. KS skal se på utbredelsen av plattformer som Google, Microsoft og Apple.*
- 4. Kommisjonen ønsker at KS om mulig, lager en tabell over de ulike appene/systemene som brukes. Tabellen bør være slik at det er mulig å se f.eks.:20 % av de spurte kommunene bruker denne appen..*

Eventuelt:

- 1. Kan KS stille spørsmål til kommunene/skolene om hvorfor spesifikke apper blir valgt. Er det bevisste valg?*
- 2. På hvilket nivå skjer utvelgelsen av apper? Lærere, rektorer?*
- 3. Hva ser KS for seg at utviklingen vil være/bør være om 10-15 år. Bør det på sikt utvikles egne løsninger for barn i Norge, i stedet for å kjøpe inn fra utlandet?»*

KS, ved SkoleSec-prosjektet, har valgt å dele denne bestillingen i flere «leveranser».

Innholdsfortegnelsen beskriver hvordan leveransene er forsøkt besvart ut. Det har ikke vært mulig å lage en tabell/fordeling over bruk av de ulike appene/systemene i kommunene, da dette tallgrunnlaget ikke foreligger eller er mulig å skaffe til veie.

SkoleSec-prosjektet har i hovedsak brukt egen arbeidsgruppe («Task Force») til å løse oppdraget. I tillegg har KS involvert fagråd for arkitektur, personvernombud og andre ressurspersoner i vårt nettverk. Vi har også fått verdifulle underlag og faglige innspill fra flere medlemskommuner i KS.

KS har parallelt med denne bestillingen jobbet med utvalgssekretariatet til personvernkommissjonen og bidratt inn med innspill og oversikter, samt presentert skolesektorens utfordringer ved ulike anledninger. KS setter pris på å ha blitt involvert i personvernkommissjonens viktige arbeid og håper vår sammenstilling og besvarelse kan danne et godt utgangspunkt for den visualisering som skal utarbeides. Vi ser frem til fortsatt godt samarbeid.

1 PERSONOPPLYSNINGER I SKOLEN

Bestilling fra personvernkommissjonen:

KS skal gi en oversikt over hvilke typiske applikasjoner/systemer som elever og barn blir registrert i, slik at kommissjonen får et visst inntrykk av hvilke apper som er mest brukt. KS deler oversikten i administrative verktøy, applikasjoner og plattformer.

KS skal gi en oversikt over variasjonen av ulike applikasjoner som de beskriver over. Dette skal blant annet også illustreres og dermed danne et bakteppe for utredningens del om utfordringer.

Vi gir her en oversikt over hvilke typiske applikasjoner/systemer som elever og barn blir registrert i, for å gi kommissjonen et visst inntrykk av hvilke apper som er mest brukt.

Tankesmien Agenda har i sin rapport «*Digitalisering i skolen og barns persondata – hvem har ansvaret?*» gitt en god oversikt over hvilke personopplysninger som samles inn og behandles i skolen¹. Vi supplerer denne oversikten med egne vurderinger om omfang basert på blant annet statistikk fra Feide og Udir (GSI), forskningsdata fra UiO og egne undersøkelser om bruk av digitale læringsressurser i skolen.

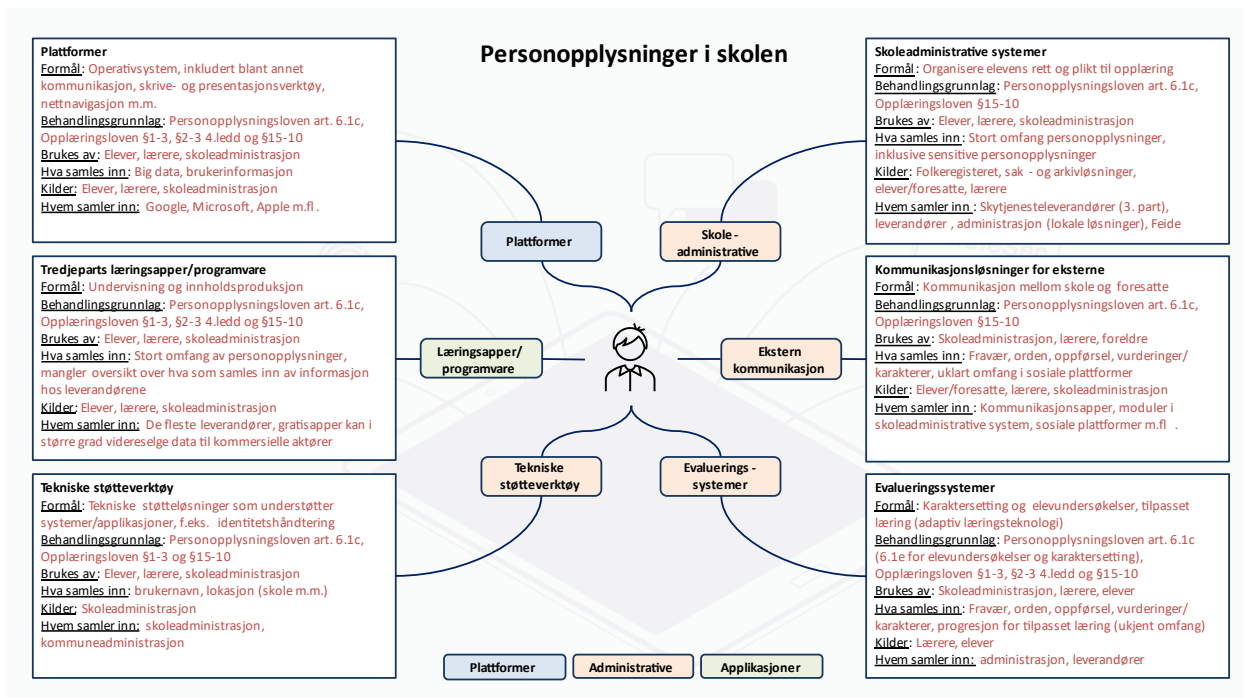
1.1 HVILKE TYPISKE APPLIKASJONER BLIR ELEVER OG BARN REGISTRERT I?

Illustrasjonen under (Figur 1) viser hvilke typiske applikasjoner/systemer som elever og barn blir registrert i. Vi deler oversikten i administrative verktøy, applikasjoner og plattformer. En mer høyoppløst versjon av illustrasjonen er vedlagt denne rapporten.

I de påfølgende avsnittene beskrives kategoriene i detalj. For hver kategori beskrives hva som er typiske formål med løsningen, behandlingsgrunnlag, hvem som bruker dem, hva som samles inn av personopplysninger og hvem som behandler/bruker personopplysningene. Beskrivelsene suppleres med egne vurderinger om omfang basert på blant annet statistikk fra Feide og Udir (GSI), forskningsdata fra UiO og egne undersøkelser om bruk av digitale læringsressurser i skolen.

---

¹ Se rapport [Digitalisering i skolen og barns persondata – hvem har ansvaret?](#) (Tankesmien Agenda)

Figur 1 - Personopplysninger i skolen

1.1.1 Administrative verktøy

Vi kan dele de administrative løsningene inn i skoleadministrative systemer, kommunikasjonsløsninger for eksterne og evalueringssystemer.

A. Skoleadministrative systemer

Skoleadministrative systemer er løsninger som ivaretar en rekke administrative prosesser knyttet til både lærere, elever og foresatte. Typiske eksempler på leverandører av slike systemer er Visma, Vigilo, TietoEvry Education og IST.

Formål:	Organisere elevens rett og plikt til opplæring.
Behandlingsgrunnlag:	Personopplysningsloven art. 6.1c, Opplæringsloven §15-10.
Brukes av:	Elever, lærere, skoleadministrasjon.
Hva samles inn av personopplysninger?	<ul style="list-style-type: none"> Et bredt spekter av personopplysninger knyttet til elevenes skolegang

<ul style="list-style-type: none"> • Sensitive personopplysninger
Hvem samler inn personopplysninger?
<ul style="list-style-type: none"> • Skytjenesteleverandører (tredjepart) • Leverandører • Kommuneadministrasjon (lokale løsninger) • Feide
Hvordan samles personopplysninger inn?
<ul style="list-style-type: none"> • Folkeregisteret • Sak- og arkivløsninger i kommunen • Elever/foresatte • Lærere

Tabell 1 - Skoleadministrative system

Med vår kjennskap til bruk av skoleadministrative systemer er det vår erfaring at Visma, Vigilo, TietoEvry Education og IST er de største leverandørene. Markedsfordelingen er vi ikke kjent med. Visma (VIS Visma in School) er standardisert i videregående opplæring, og Vigilo er en mye brukt løsning i grunnsopplæringen. Så langt vi vet har alle kommuner et oppvekstadministrativt system.

B. Kommunikasjonsløsninger for eksterne

Det eksisterer en rekke digitale løsninger for kommunikasjon mellom skole og eksterne, i all hovedsak for kommunikasjon med foresatte/foreldre. Dette kan være kommunikasjon mellom skole og foreldre, men også mellom foreldre. Typiske eksempler på slike løsninger er Visma, Vigilo, IST, TietoEvry Education, Zoom, Teams, Google Workspace, itsLearning, Canvas, Fronter og Showbie. Vi er også kjent med at sosiale medier som Facebook i brukes i kommunikasjon mellom skole og foresatte, men dette er så vidt vi vet ikke autorisert eller rullet ut fra skoleeier (skygge-IT).

Formål:
Kommunikasjon mellom skole og foresatte.
Behandlingsgrunnlag:
Personopplysningsloven art. 6.1c, Opplæringsloven §15-10.
Brukes av:
Skoleadministrasjon, elever, foresatte.
Hva samles inn av personopplysninger?
<ul style="list-style-type: none"> • Fravær, orden, oppførsel • Sluttvurderinger/karakterer og undervisningsvurderinger • Hva som samles inn om bruk og innhold i sosiale plattformer er uklart
Hvem samler inn personopplysninger?
<ul style="list-style-type: none"> • Kommunikasjonsapper

<ul style="list-style-type: none"> • Facebook og andre sosiale plattformer
Hvordan samles personopplysninger inn?
<ul style="list-style-type: none"> • Elever/foresatte • Lærere • Skoleadministrasjon

Tabell 2 – Kommunikasjonsløsninger for ekstern kommunikasjon

Den formaliserte kontakten mellom skole og foreldre foregår som oftest gjennom skolens skoleadministrative system. Informasjonen som formidles avhenger av elevens alder. Typisk vil informasjon som fravær, orden og oppførsel være informasjon foreldre får tilgang til via skoleadministrative systemer, men også sluttvurdering/karakterer og underveisvurderinger. I tillegg til skolens skoleadministrative systemer kommuniseres også informasjon nevnt over i skolers LMS (Learning Management Systems), basert på rolletilgang. Eksempler på dette kan være itsLearning, Canvas og Fronter. Skolens bruk av kommunikasjonsløsninger i pandemien har også vist at produksjonsverktøy og kommunikasjonsverktøy som Zoom, Teams og Google Workspace har blitt tatt i bruk til kommunikasjon mellom skole og hjem (utviklingssamtaler, foreldremøter m.m.).

I tillegg er det vidstrakt bruk av sosiale plattformer for kommunikasjon, eksempelvis Facebook. Denne bruken er i stor grad basert på private kontoer, og i mindre grad forvaltet og organisert av skoleeier/skoleleder.

Det er ikke mulig innenfor rammen av dette oppdraget å fastslå hvilke av løsningene nevnt over som er mest brukt i skolen i dag.

C. Evalueringssystemer

Det er tatt i bruk en rekke programvareløsninger for å evaluere elever. Dette kan være både systemer for karaktersetning, teknologi for tilpasset læring og elevundersøkelser. Typiske eksempler på slike løsninger er itsLearning, Canvas og Showbie. Det er også slik at løsninger som Microsoft 365 og Google Workspace brukes til samme eller overlappende formål.

Formål:
Karaktersetning og elevundersøkelser, tilpasset læring (adaptiv læringsteknologi).
Behandlingsgrunnlag:
Personopplysningsloven art. 6.1c (6.1e for elevundersøkelser og karaktersetning), Opplæringsloven §1-3, §2-3 4.ledd og §15-10.
Brukes av:
Skoleadministrasjon, lærere, elever.
Hva samles inn av personopplysninger?
<ul style="list-style-type: none"> • Fravær, orden, oppførsel

<ul style="list-style-type: none"> • Sluttvurderinger/karakterer og undervisningsvurderinger • Prestasjoner som tilrettelegger for tilpasset læring (adaptive læremidler). Uklart hva disse applikasjonene samler inn av metadata og hvordan data blir lagret og evt. brukt videre til andre formål.
Hvem samler inn personopplysninger?
<ul style="list-style-type: none"> • Skoleadministrasjon • Kommuneadministrasjon • Løsningsleverandører
Hvordan samles personopplysninger inn?
<ul style="list-style-type: none"> • Lærere • Elever

Tabell 3 – Evalueringssystemer

I det daglige tilpasnings- og vurderingsarbeidet i skolene benyttes for eksempel plattformene Microsoft 365, Google Workspace, Showbie, itsLearning, Canvas og Fronter. For ungdomsskole og videregående skoles sluttvurdering med karakter, publiseres dette i skolens skoleadministrative systemer.

Undervisningsvurdering (respons/tilbakemelding på arbeidsprosesser) foregår som oftest i innleveringsverktøy (plattformer) og fungerer som en dialog mellom lærer/elev. Dette er prosesser som i dag i stor grad gjøres i plattformer hvor også videokommunikasjonsløsninger er integrert (Microsoft 365/Teams og Google Workspace/Meet). I tillegg foregår evaluering på andre plattformer som itsLearning, Canvas, Showbie og Fronter.

I tillegg til løsningene beskrevet over, er det også et økende omfang av digitale læremidler som ved hjelp av kunstig intelligens (KI) tilpasser og tilrettelegger oppgaver for den enkelte elev basert på ulike kriterier. Eksempler på dette er Multismart Øving, Kikora og Khan Academy.

Det er ikke mulig innenfor rammen av dette oppdraget å fastslå hvilke av løsningene nevnt over som er mest brukt i skolen i dag.

D. Tekniske støtteverktøy

I tillegg til de ovennevnte kategorier, eksisterer det en rekke tekniske støtteløsninger som også behandler personopplysninger om elevene. Eksempler på dette kan være identitetshåndteringsløsninger som *Identum*. Denne løsningen brukes primært til å knytte Feide-pålogginger til for eksempel Microsoft 365 og Google Workspace.

Formål:
Tekniske støtteløsninger som understøtter systemer/applikasjoner, f.eks. identitetshåndtering
Behandlingsgrunnlag:
Personopplysningsloven art. 6.1c, Opplæringsloven §1-3 og §15-10.
Brukes av:

Elever, lærere, skoleadministrasjon.
Hva samles inn av personopplysninger?
<ul style="list-style-type: none"> • Brukernavn • Lokasjon (skole osv.)
Hvem samler inn personopplysninger?
<ul style="list-style-type: none"> • Skoleadministrasjon, kommuneadministrasjon
Hvordan samles personopplysninger inn?
<ul style="list-style-type: none"> • Skoleadministrasjon

Tabell 4 – Andre verktøy

1.1.2 Applikasjoner

Tredjeparts læringsapper/programvare er applikasjoner/programvare som lastes ned på elevenes nettbrett eller PC for bruk i undervisningen. Dette kan være både apper til bruk i matte-, skrive- og leseundervisning, samt kreative apper til innholdsproduksjon. Typiske eksempler på slike apper/programvare er Book Creator, Explain Everything, iMovie, Garageband, Dragonbox, Kahoot og Kidspiration m.fl.

Formål:
Undervisning og innholdsproduksjon.
Behandlingsgrunnlag:
Personopplysningsloven art. 6.1c, Opplæringsloven §1-3, §2-3 4. ledd og §15-10.
Brukes av:
Elever, lærere, skoleadministrasjon.
Hva samles inn av personopplysninger?
<ul style="list-style-type: none"> • Mange av applikasjonene ber om tilgang til kamera, mikrofon, bildebibliotek, posisjon, kontakter og lignende. Mangler oversikt over hva dette genererer av informasjon om elevene hos tredjepartsleverandørene.
Hvem samler inn personopplysninger?
<ul style="list-style-type: none"> • Tredjepartsleverandører kan eventuelt samle inn personopplysninger • Gratisapper kan i større grad ha som forretningsmodell å samle og videreselge brukerdata til andre kommersielle aktører
Hvordan samles personopplysninger inn?
<ul style="list-style-type: none"> • Elever • Lærere • Skoleadministrasjon

Tabell 5 – Tredjeparts læringsapper

Apper

Apper som Book Creator, Explain Everything og iThoughts har over tid vært populære til bruk i skolen. Ingen av disse er gratisapper.

Også kjente samhandlings- og innholdsproduksjonsverktøy er skrevet som apper, eksempelvis Microsoft 365, Google og Showbie. Til forskjell fra de foregående nevnte apper har disse appene pålagt pålogging. Det er ikke nødvendigvis tilfelle i de populære appene i første avsnitt.

Programvare

Mange av de samme ressursene som er beskrevet over som apper er også tilgjengelig i formatet responsivt design, dvs. at appen er skrevet om til webformat og fungerer plattform- og formatuavhengig. Mange leverandører har gått over fra å skrive plattformspesifikke apper til å skrive plattformuavhengige webløsninger.

Illustrasjonen under (Figur 2) fra Ellen Romstad², kan illustrere det store omfanget av programvare og applikasjoner brukt i skolen. Illustrasjonen tar utgangspunkt i SAMR-modellen³, som søker å forklare hvordan teknologi kan innvirke på undervisning, oppgavetyper og arbeidsmåter for å gi økt læring. Den gir en god forståelse av hvordan man på ulike nivåer tar i bruk teknologi i klasserommet.

- *Substitution* – ny teknologi erstatter gammel teknologi, mens elevens arbeidsmåter forblir uendret
- *Augmentation* – ny teknologi anvendes som hjelp i læringen, og teknologien har funksjonelle forbedringer
- *Modification* – ny teknologi gir nye muligheter i læringen (eks. samhandlingsarenaer), og elevens arbeidsmåter og innhold forbedres og endres.
- *Redefinition* – ny teknologi gjør det mulig å arbeide på måter og med innhold som ikke var mulig uten teknologien. Det er ikke lenger en forbedring av tidligere arbeidsmåter og innhold, men teknologiens nye muligheter tas i bruk.

---

² <https://designingoutcomes.com/the-norwegian-pedagogy-wheel-snakker-du-norsk/>

³ <http://digitaldidaktikk.no/refleksjon/detalj/samr-modellen>

Kriterier for valg av apper fra "The APPLiC App Lists for Education Website"

Huske: Apper som passer inn i "huske-nivået" forbedrer elevens evne til å definere betingelser, identifisere fakta og huske og plassere informasjon. Mange lærings-apper gir innunder "huske"-fasen av læring. Her blir elevene bedt om å velge et svar fra oppstilte ord eller bilder, finne like, til å sette innhold i riktige rekkefølge eller sette inn riktige opplysninger.

Huske-kriterier

Førstelse: Apper som passer inn i "førstelse-nivået" gir elevene muligheter til å forklare ideer eller konsepter. Førstelse-apper beveger seg videre fra apper med krav om et "riktig svar", og introduserer et mer "åpent svar"-format som krever at elevene er i stand til å oppsummere innhold og forklare mening.

Førstelses-kriterier

Bruke/Implementere: Apper som passer inn i nivået her er apper for å "iverksette" (eller implementere), det vil si at elevene får mulighet til å vise at de kan implementere og bruke innlærte metoder og prosedyrer. Appene her krever at elevene klarer å vise evne til å benytte seg av begreper eller konsepter i uvalgte omgivelser.

Brukelansende-kriterier

Analyse: Apper som passer inn i "analyse"-nivået forbedrer elevens evne til å skille mellom relevant og irrelevant, fastslå relasjoner og gjennomgå organisering av innholdet.

Analysø-kriterier

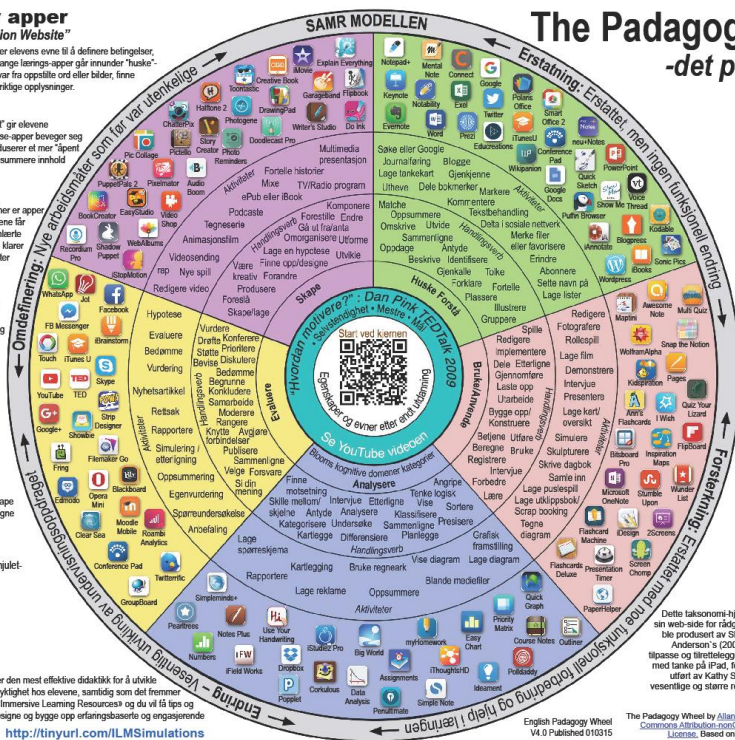
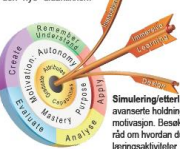
Evaluere: Apper som passer inn i nivået for "evaluering og vurdering" forbedrer elevens evne til å bedømme materiale eller metoder basert på kriterier de selv har satt, eller har fått fra eksterne kilder. Appene bidrar til at elevene kan klare å bedømme pålitelighet, nøyaktighet, kvalitet og effektivitet ved et materiale, for på den måten ta vedvendende beslutninger basert på god informasjon.

Evaluere/vurdere-kriterier

Lage/opprette: Apper som passer inn i nivået for å skape eller lage gir elevene muligheter til å utvikle ideer, designe planer og produsere produkter.

Lage/skape-kriterier

'Engasjerende' og interaktiv læring i kjernen av hjulet- den 'nye' didaktikk.

The Padagogy Wheel V4.0 - det pedagogiske hjulet

<http://tinyurl.com/horpw>

Howdan få best utbytte av det pedagogiske hjulet?

Se på det som er rammeverk i arbeidet ditt fra planlegging til gjennomføring av leverssone dine.

Feltet for egenskaper: Dette er kjernen i ethvert læringsopplag. Du må hele tiden tenke og revidere elementer som etikk, ansvar og samfunnsbevissthet. Spør deg selv: Hvor vil ståstedet til eleven være etter endt gjennomføring? Spør: Hva må til for at andre skal se på dem med anerkjennelse? Spør: Hvordan vil det jeg gjør og underviser støtte opp om disse egenskapene og ferdighetene?

Motivasjonsfeltet: Spør deg selv om hvordan det du gjør samt underviser bygger opp om elevens selvstendighet, mestring og mål?

Blooms-feltet: Hjelper deg med å lage læringsmål som krever høyere grad av tenkning. Prøv å få med minst en læringsaktivitet fra hver kategori. Først da er du klar for teknologisk forbedring.

Technologie-feltet: Spør: "Hvordan støtter dette min undervisning?" Appene er bare forslag - se alltid etter noen bedre eller kombiner med flere i en og samme læringspakt.

SAMR-modellen: Den utfordrer deg: "Hvordan har du tenkt å bruke de teknologiene du har valgt?"

— Allan Carrington

Den norske oversettelsen er utført av Ellen Rømsdahl. Ellen har også bidratt med å oppdatere appene og vil informere om det pedagogiske hjulet på sin pedagogiske Facebook-side.

L1. Ellens beste skoleapper og litt til
[facebook.com/ITellen](https://www.facebook.com/ITellen)
 NOR V4.0 Published 141115

Utviklet av Allan Carrington
 Designing Outcomes Adelaide SA
 Email: allan@designingoutcomes.net

Bygger på andres gode forarbeid

Dette taksonomi-hjulet, uten appene, ble først oppdaget på Paul Hopkins sin web-side for rådgivning innen utdanning: <http://www.mrsd.com.au>. Det hjulet ble produsert av Sharon Arley og var en tilrettelagt etter Kalthoff og Anderson's (2001) igjen tilrettelagt etter Bloom (1956) ideer. Til igjen å tilpasse og tilrettelagte for pedagogiske aktiviteter på mobile enheter, særlig med tanke på iPad, for V2.0 og V3.0 må jeg berømme det kreative arbeidet utført av Kathy Schrock på web-siden hennes "Stimuli: Apps". For den vesentlige og større revisjonen som er V4.0 må jeg takke teamet ADEIS som står bak APPLiC: The App Lists for Education Website.

The Padagogy Wheel by Allan Carrington is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License. Based on a work at <http://tinyurl.com/bloomtools>.

Figur 2 - SAMR-modellen og apper i skolen

Omfanget av applikasjoner og programvare i skolen er ikke kjent per dags dato. KS ved SkoleSec-prosjektet har tidligere gjennomført undersøkelser i et utvalg norske kommuner om bruk av digitale læringsressurser⁴ i skolen. Undersøkelsene til KS viser at hver enkelt kommune i 2021 hadde i gjennomsnitt 152 læringsressurser i bruk i skolen. Variasjonen er likevel stor, fra i underkant av 10 læringsressurser i enkelte kommuner til i overkant av 1000 læringsressurser i andre.

1.1.3 Plattformer

Med plattformer menes her både systemløsninger (for eksempel Google og Microsofts læringsløsninger) og hardware (for eksempel Apple iPad og Google Chromebook).

Systemløsninger som Google eller Microsoft sine læringsløsninger inkluderer operativsystem og lagringsløsninger, men også verktøy for innholdsproduksjon og kommunikasjon. Eksempler på dette er

⁴ Digitale ressurser for læring har det til felles at de er utviklet for bruk i opplæring og utdanning, og består i hovedsak av læringsressurser og læringsplattformer. Læringsressurser kan igjen deles i verktøy for elevproduksjon, innholdsressurser og digitale læremidler (definisjon er hentet fra *Handlingsplan for digitalisering i grunnsopplæringen* (KD, 2020)). Denne definisjonen er lagt til grunn for KS sine undersøkelser og er bredere enn applikasjoner og programvare. Den kan likevel gi en indikasjon på omfanget av slike ressurser i skolen i dag.

kommunikasjonsapper (Gmail, Outlook, Teams m.m.), apper for innholdsproduksjon (Word, Google Docs, PowerPoint m.m.) og nettnavigasjonsverktøy (Chrome, Safari, YouTube m.m.).

Formål:
Kommunikasjon, skrive- og presentasjonsverktøy, nettnavigasjon m.m.
Behandlingsgrunnlag:
Personopplysningsloven art. 6.1c, Opplæringsloven §1-3, §2-3 4.ledd og §15-10.
Brukes av:
Elever, lærere, skoleadministrasjon.
Hva samles inn av personopplysninger?
<ul style="list-style-type: none"> • «Big data» om elever via programvareløsninger og hardware • Systemløsninger (eksempelvis Google, Microsoft og andre) samler inn store mengder brukerinformasjon
Hvem samler inn personopplysninger?
<ul style="list-style-type: none"> • Google, Microsoft, Apple m.fl.
Hvordan samles personopplysninger inn?
<ul style="list-style-type: none"> • Elever • Lærere • Skoleadministrasjon

Tabell 6 – Plattformen

Det er et stort antall apper som er utviklet av og levert av Apple på iOS-plattformen. Disse inkluderer Keynote, Pages og Numbers. I tillegg kommer iMovie og Garageband som deler av denne pakken. Disse appene er populære og brukes mye på de lavere trinnene.

Flåtestyring

Ved utrulling av nettbrett og andre bærbare enheter benyttes ofte såkalte MDM-verktøy (Mobile Device Management). Disse verktøyene brukes til å tilordne apper, samt andre innstillinger som f.eks. innholdsfiltrering m.m. Det er varierende praksis i kommunesektoren for hvor i hierarkiet disse MDM-løsningene styres fra. I enkelte kommuner styres det fra den enkelte skole, mens i andre kommuner styres det fra skoleeiernivå eller IT-avdelingsnivå. Flåtestyringsløsninger kan være et viktig bidrag til å skjerme identiteten til hver enkelt elev, men det er ikke nødvendigvis tilfelle for alle. Omfanget av utrulling av apper synes å være størst der utrulling skjer nærmest lærere og elever, dvs. på skolenivå. Det er rimelig å anta at etterslepet av forvaltning også i størst grad skjer der utrulling og distribuering skjer på skolenivå.

Omfang av plattformer i skolen

Utbredelse og omfang av plattformer i skolen er omtalt i et eget kapittel. Der vises det blant annet til tall fra GSI (Grunnskolen informasjonssystem, Utdanningsdirektoratet) som viser at av alle elever i grunnskolen har 27% egen bærbar PC eller Mac, 21% har egen Chromebook, 40% har nettbrett (iPad eller annet), mens 11% har ikke tilgang til egen digital enhet. Vi viser også til forskning fra UiO som viser at 70 av landets 100 største kommuner har gått til anskaffelse av iPad (Apple), 58 har gått til anskaffelse av datamaskin (Microsoft), og 22 har gått til anskaffelse av Chromebook (Google) for hele eller deler av elevmassen.

2 PRINSIPIELLE SPØRSMÅL VED BRUK AV LÆRINGSTEKNOLOGI

Bestilling fra personvernkommissjonen:

KS utdyper hvilke prinsipielle spørsmål de mest brukte appene kan reise.

Vi gjengir med tillatelse fra Anette Engum (personvernombud, Bærum kommune) og bidragsyter inn i SkoleSec-prosjektet, noen av de prinsipielle spørsmålene som apper og bruk av disse reiser i skolen.

De prinsipielle spørsmålene er utarbeidet på bakgrunn av artikkel 5 i personopplysningsloven (personvernprinsippene) og de prinsipielle spørsmålene knyttes til de seks prinsippene.

2.1 FORMÅLSBEGRENSNING

Hva er formålet med behandlingen av opplysningene i applikasjonen?

- Digitalt læringmiddel som skal brukes i opplæring og oppgaveløsning
- Måling av progresjon
- «Forbedre tjenestene»
- Utvikle nye tjenester hos leverandør
- Læringsanalyse ved bruk av kunstig intelligens
- Profilerings?
- Konkurranser
- Analysere eller prediksjon av arbeidsprestasjoner, personlige preferanser, interesser, adferd, lokasjon, bevegelser osv.
- Markedsføring/reklame
- Forskning

Det utfordrende med punktene over er formålsutglidning. Personopplysninger skal ikke viderebehandles på en måte som er uforenlig med de opprinnelige formålene. Dette ser vi dessverre likevel forekommer i skolesektoren.

2.2 LOVLIGHET

Er formålene lovlig og innenfor de lovlige grunnlagene som er angitt for behandlingen?

Det er en utfordring med behandlinger som har ulike formål og ulike lovlige grunnlag, eksempelvis kunstig intelligens eller læringsanalyse, kombinert med opplæringsformål. Hva er «innafor» å gjøre? Det er en utfordring med lovhjæmmel til eksempelvis læringsanalyse og bruk av kunstig intelligens. Disse

problemstillingene er grundig behandlet i AVT-prosjektet, et samarbeidsprosjekt mellom Oslo kommune, SLATE ved Universitetet i Bergen og KS⁵.

2.3 DATAMINIMERING OG LAGRINGSBEGRENSNING

Dataminimering og lagringsbegrensning

- Personopplysningene skal begrenses til det som er nødvendig for å oppnå formålet
- Personopplysningene skal lagres slik at det ikke er mulig å identifisere de registrerte lengre enn formålene tilsier
- Må fullt navn benyttes eller er det tilstrekkelig med fornavn, initialer eller pseudonymer?
- Skal elevene ha tilgang til hverandres kontaktinformasjon på skole, klassetrinn eller klasse?
- Er det nødvendig å benytte bilder av elevene til brukerkontoene?
- Skal elevene være søkbare i systemet eller skal de utveksle kontaktinformasjon i systemet?
- Er det nødvendig med posisjonsdata?
- Hva skal lagres av informasjon? Hva må lagres av arkivhensyn? Se spesielt riksarkivarens forskrift §7-28 3).
- Når skal informasjonen slettes? Hva skal slettes? Hva med overskuddsinformasjon? Hva med dialog mellom lærer og elev, eller dialog elever seg imellom?
- Personopplysningene skal lagres slik at det ikke er mulig å identifisere de registrerte lengre enn formålene tilsier
- Krav om innebygd personvern
- Velge det minst personverninngrepene alternativet

Disse prinsipielle spørsmålene og utfordringene gjelder ikke bare apper, men er også et av de store problemene knyttet til bruk av store kontorstøtteløsninger, også i appform. Eksempler på disse er Microsoft 365 og Google Workspace.

2.4 ÅPENHET OG FORUTSIGBARHET

Åpenhet og forutsigbarhet – det kan være uklart hva som er formålene med applikasjonen, vanskelig å kommunisere hva behandlingen av personopplysningene innebærer (eks. ved algoritmer og bruk av kunstig intelligens)

- Informasjonen som gis må være egnet til å gjøre den som er registrert i kommunens systemer i stand til å ivareta sine interesser og personvern
- Informasjonen skal gis før behandlingen starter
- Personvernerklæring – egne personvernerklæringer for elever og foresatte?
- Informasjonen må være lett tilgjengelig på et klart og enkelt språk. Det har vært flere eksempler hvor informasjon til de registrerte ikke har vært tilstrekkelig tilpasset målgruppene, og hvor skoler for eksempel henviser til leverandørens engelskspråklige erklæringer.

Det er på denne bakgrunn at Datatilsynet for eksempel sendte irettesettelsesbrev til tre kommuner for blant annet manglende åpenhet og informasjon knyttet til bruk av Google-tjenester høsten 2020.

⁵ <https://www.datatilsynet.no/regelverk-og-verktoy/sandkasse-for-kunstig-intelligens/ferdige-prosjekter-og-rapporter/avt---sluttrapport/>

2.5 ANSVARLIGHET, INTERNKONTROLL OG INFORMASJONSSIKKERHET

Ansvarlighet, internkontroll og informasjonssikkerhet

- Informasjonssikkerhet og personvern må være en del av løsningen.
- Utlevering av personopplysninger til 3.part (anonymt og/eller identifiserbart)
- Kommunen må ha full oversikt over sine leverandører og avtaler
- Databehandleravtaler kan være vanskelig tilgjengelig og fragmentert
- Tjenestene og avtalene endres – setter krav til forvaltning og gode rutiner for å fortløpende vurdere hvordan endringene påvirker risikoene for barnas personvern, slik at de har evne til å sørge for vedvarende personopplysningssikkerhet
- Underdatabehandlere (med egne nye formål?)

Det er svært utfordrende for små og store kommuner å forholde seg til leverandørers underleverandører og hvilke utfordringer underleverandørers opprinnelsesland og lagringsland medfører. Endringer forekommer hyppig og vi vet at mange kommuner ikke klarer å følge opp endringene med forutsatt forvaltning. Et eksempel her kan være Schrems II dommen som gjør det svært krevende å overføre data til land utenfor EU/EØS (dersom en underleverandør befinner seg utenfor EU/EØS).

Barn har et særlig vern etter personvernforordningen – krever særskilt overvåkenhet og gode vurderinger som dokumenteres

- Risiko- og sårbarhetsvurdering (ROS) må gjennomføres før tjenesten tas i bruk. Kan være krevende å få gjennomført. Behandlingsansvarlig må ta stilling til eventuell restrisiko.
- Skal gjennomføres en vurdering av personvernkonsekvenser (DPIA) når det er sannsynlig at en type behandling vil medføre en høy *risiko* for de registrertes rettigheter og friheter. Kan være krevende å få gjennomført. Må revideres jevnlig.

Disse prinsipielle problemstillingene må ses i lys av den raske digitaliseringen som har funnet sted i skolen de siste årene. Løsninger er tatt i bruk både før, under og etter pandemien, men det er ikke i samme tempo utarbeidet ROS, DPIA og inngått databehandleravtaler. Etterslepet i kommunene er stort, og kompleksiteten, samt tids- og ressursbruk, for gjennomføring av disse oppgavene er betydelige. Mange kommuner har ikke disse ressursene eller kompetansen. En mer sentralt styrt tilnærming til disse problemstillingene ville avhjulpet dette problemområdet i betydelig grad.

3 UTBREDELSE AV PLATTFORMER I NORSK SKOLE

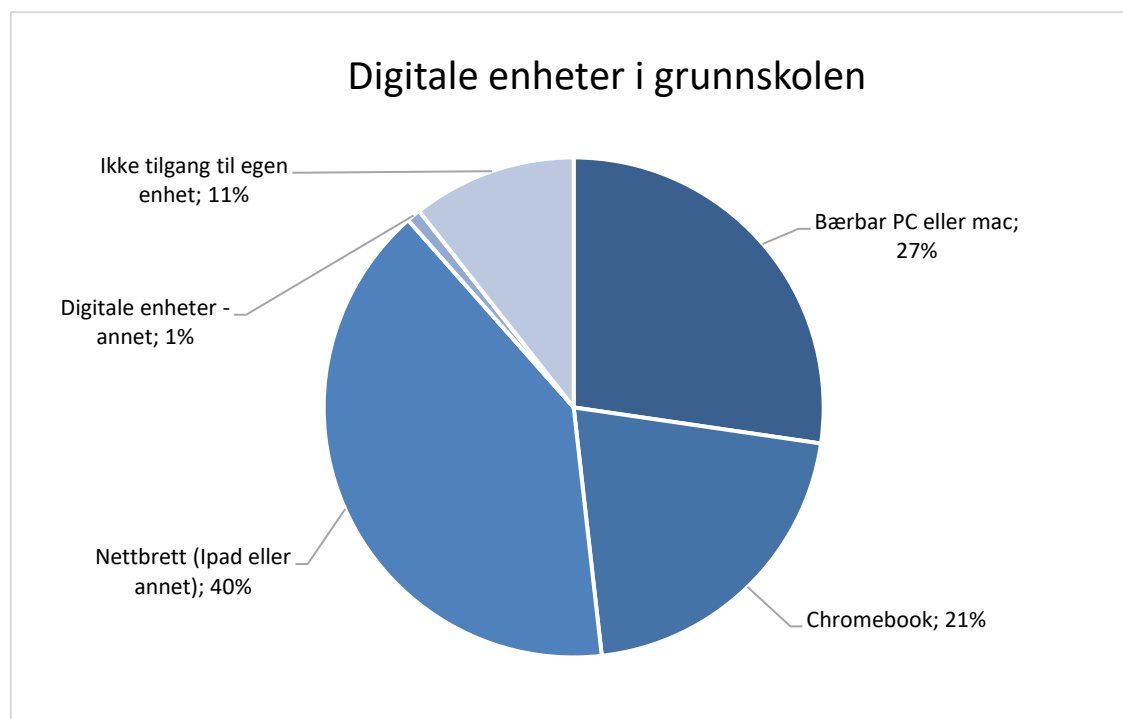
Bestilling fra personvernkomisjonen:

KS skal se på utbredelsen av plattformer som Google, Microsoft og Apple.

Vi viser her til to tallgrunnlag som kan gi en indikasjon på utbredelsen av plattformene Google, Microsoft og Apple i grunnskolen i dag. Det første datasettet er fra *Grunnskolen informasjonssystem* (GSI, Utdanningsdirektoratet) og viser fordelingen av antall elever med tilgang til egen digital enhet (en-til-en dekning). Det andre datasettet fra UiO viser elevers tilgang på digitale enheter i Norges 100 største kommuner. Sammen gir datasettene en indikasjon på utbredelse av plattformene i grunnskolen i dag.

3.1 GRUNNSKOLENS INFORMASJONSSYSTEM (GSI, UTDANNINGSDIREKTORATET)

Grunnskolen informasjonssystem samler inn en omfattende mengde data om grunnskolen i Norge, inkludert digitale enheter i skolen. Figur 3 viser fordeling av digitale enheter i grunnskolen for skoleåret 2021/22 (publisert 16. desember 2021):

Figur 3 - Fordeling av digitale enheter i grunnskolen

Av figuren over kan vi se at av landets 634 674 elever i grunnskolen har 27% egen bærbar PC eller Mac, 21% har egen Chromebook, 40% har nettbrett (iPad eller annet), mens 11% har ikke tilgang til egen digital enhet.

I tallene fra Udir skiller det ikke mellom PC eller Mac, eller mellom iPad og andre nettbrett. Dermed er det ikke entydig hvorvidt dette er enheter med Microsoft-plattform eller Apple-plattform. Det er likevel grunn til å anta at en stor andel av enhetene er Microsoft-baserte. For å synliggjøre dette ytterligere har vi derfor valgt å ta med FIKS (Forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i skolen) ved UiO sin undersøkelse, som skiller mellom Microsoft, Google og Apple.

3.2 DIGITAL DEKNING I NORGES 100 STØRSTE KOMMUNER

FIKS (Forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i skolen) ved UiO har gjennom prosjektet *Gode eksempler på praksis* samlet inn informasjon om elevers tilgang på digitale enheter i Norges 100 største kommuner⁶. 81 prosent av landets elever (ved offentlige skoler) bor i disse kommunene. Oversikten er basert på informasjon fra kommunene selv eller informasjon som er tilgjengelig på kommunens nettsider. Tallgrunnlaget er sist oppdatert 30. august 2021.

Tallgrunnlaget viser blant annet:

- 45 av 100 kommuner har gått til anskaffelse av én digital enhet, mens over halvparten av kommunene har gått til anskaffelse av to eller flere ulike digitale enheter til sine elever.
- 65 av de 100 største kommunene i Norge har full en-til-en-dekning⁷.
- I kommunene som ikke har full en-til-en-dekning har likevel en stor andel av elevene egen digital enhet. Tallene viser at 81% av elevene har sin egen personlige digitale enhet som de har fått utdelt på skolen (i de 100 største kommunene).

Tabell 7 under viser hvor mange kommuner som har gått til innkjøp av henholdsvis iPad (Apple), datamaskin (Microsoft) og Chromebook (Google) for hele eller deler av elevmassen, i landets 100 største kommuner:

Plattform/OS	iPad (Apple)	Datamaskin (Microsoft)	Chromebook (Google)
Antall kommuner som har gått til anskaffelse for hele eller deler av elevmassen	70	58	22

Tabell 7 - Innkjøp av digitale enheter for hele eller deler av elevmassen (i landets 100 største kommuner)

Fra tabellen kan vi lese at av de 100 største kommunene i Norge har 70 kommuner gått til anskaffelse av iPad (Apple), 58 kommuner har gått til anskaffelse av datamaskin (Microsoft), og 22 kommuner har gått

⁶ <https://www.uv.uio.no/forskning/satsinger/fiks/kunnskapsbase/digitalisering-i-skolen/digital-dekning-i-norges-100-storste-kommuner/index.html>

⁷ En-til-en-dekning betyr at alle elevene i kommunen har hver sin digitale enhet

til anskaffelse av Chromebook (Google) for hele eller deler av elevmassen i kommunen. Noen kommuner har valgt å gå til anskaffelse av kun én type digital plattform til hele elevmassen, mens andre kommuner har valgt en kombinasjon av ulike plattformer til sin elevmasse.

4 VALG AV APPLIKASJONER I SKOLEN

Bestilling fra personvernkommisjonen:

KS kan stille spørsmål til kommunene/skolene om hvorfor spesifikke apper blir valgt. Er det bevisste valg? På hvilket nivå skjer utvelgelsen av apper? Lærere, rektorer?

Dette kapittelet baserer seg på en spørreundersøkelse om utvelgelse av applikasjoner som KS har gjennomført i et utvalg kommuner av ulik størrelse i uke 7 2022. 8 kommuner har besvart undersøkelsen. Kommunene ble spurt om hvordan utvelgelse av applikasjoner skjer i kommunen, hva som er de vanligste grunnene for valg av spesifikke applikasjoner, og på hvilket nivå utvelgelse/beslutning om anskaffelse av applikasjoner finner sted. Respondentenes svar oppsummeres i dette kapittelet. Rådata fra undersøkelsen er vedlagt denne rapporten.

4.1 HVORDAN SKJER UTVELGELSE AV SPESIFIKKE APPLIKASJONER?

KS har spurt kommunene hvordan utvelgelse av spesifikke applikasjoner finner sted. Svarene tyder på at prosedyrene knyttet til valg av applikasjoner og systemer i stor grad virker å bli styrt av kompleksiteten til den aktuelle applikasjonen/systemet som skal anskaffes.

Store system/applikasjoner som skal gjelde alle skolene (eks. fagsystem) blir bestemt felles for alle skolene i kommunen og anskaffes med «kommune-lisens». Disse systemene har gjerne lengre anskaffelsesprosesser og vurderes ut ifra kravspesifikasjoner. I noen kommuner anskaffes slike systemer gjennom regionale samarbeid/IKT-samarbeid.

Når det gjelder mindre applikasjoner/læremidler har hver skole i stor grad selv ansvar for hvilke læremidler de skal ta i bruk. Utvelgelse av applikasjoner skjer stort sett gjennom drøftinger/vurderinger på trinnledermøter internt på skolene eller på ledermøter der alle skolene er representert. Noen kommuner har innspillsrunder via faggrupper, mens endelig godkjenning/prioriteringer skjer på enhetsledernivå (f.eks. rektor) med delegert myndighet fra kommunedirektør.

Bestillingsrutinene til kommunene KS har spurt har flere likhetstrekk. For det første gjøres det en pedagogisk vurdering av hvordan applikasjonen kan hjelpe en skole/klasse/elev i sitt læringsarbeid. De fleste kommunene involverer lærerne i denne vurderingen, enten ved den enkelte skole eller organisert i større samarbeid på tvers av kommuner. Etter innspillsrunder hos skolene/lærerne besluttes applikasjoner på skoleeivnivå (rektorgrupper, rådgivere eller lignende) i de fleste kommuner. Det vektlegges at applikasjonene støtter pedagogisk bruk og arbeidet med læreplanene i Fagfornyelsen 2020. Deretter gjøres det en vurdering av hvordan personvernet ivaretas, og flere kommuner stiller krav til at ROS (og evt. DPIA) gjennomføres før anskaffelse. Flere påpeker at manglende ressurser/kapasitet til gjennomføringen av disse vurderingene trekker ut i tid, selv om anskaffelsen er gjort.

4.2 HVA ER DE VANLIGSTE GRUNNENE FOR VALG AV SPESIFIKKE APPLIKASJONER?

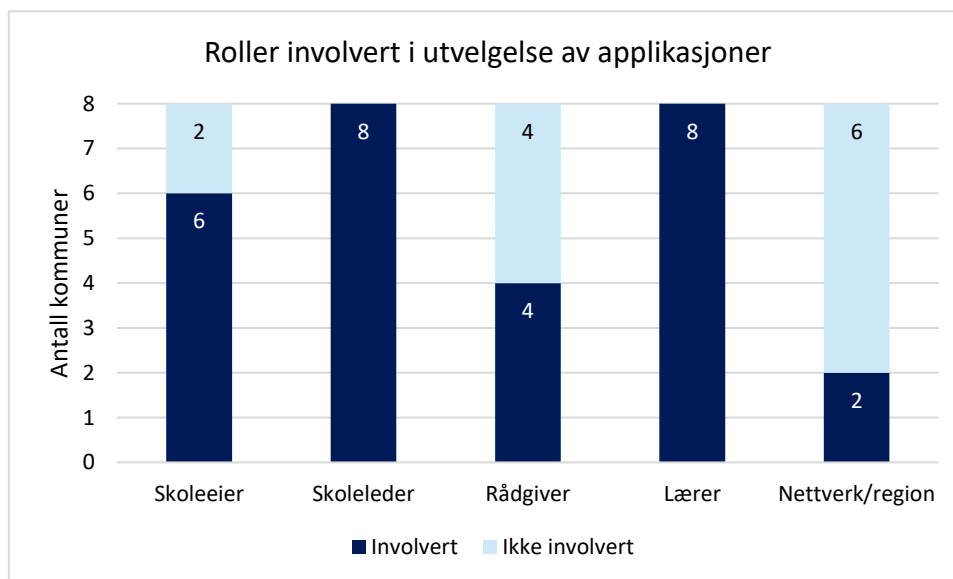
Flere av kommunene KS har vært i dialog med skiller mellom hva kommunen som helhet legger til grunn for valg av spesifikke applikasjoner og hva skolene har størst fokus på.

For kommunene er det sentralt å oppfylle lovpålagte forpliktelser. Dette kan være krav som stilles i Opplæringslov og læreplaner, eller behov for å følge opp lovpålagte forpliktelser knyttet til elevadministrasjon. Sistnevnte gjelder i all hovedsak for overordnede system / skoleadministrative system. For skolene handler det mer om pedagogiske og didaktiske begrunnelser. Kan applikasjonen gi rom for nye/digitale arbeidsmåter? Vil applikasjonen gi bedre læringsutbytte? Kan applikasjonen hjelpe enkeltelever til bedre forståelse av et emne eller tema? Andre ganger er det lovpålagte forpliktelser, der man skal vise til spesifikke kompetansemål.

Faglig nytteverdi er den viktigste begrunnelsen, men også kvalitet, brukervennlighet, sikkerhet, pris og erfaringer fra andre som har brukt applikasjonen legges til grunn når applikasjoner skal velges. Utdanningsdirektoratets veileder «Hva gode læremidler er?» trekkes også frem som hjelpemiddel. Det fremheves at det er sjeldent at lærere/skolene har sett på krav som stilles i personvernforordningen. Dette kommer ofte «i siste skanse» som del av rådgivers vurdering av foreslåtte applikasjoner, før de legges frem for rektorgruppen/skoleeier for beslutning.

4.3 PÅ HVILKET NIVÅ SKJER UTVELGELSEN AV APPER?

KS spurte kommunene på hvilket nivå utvelgelse av apper skjer (se Figur 4):

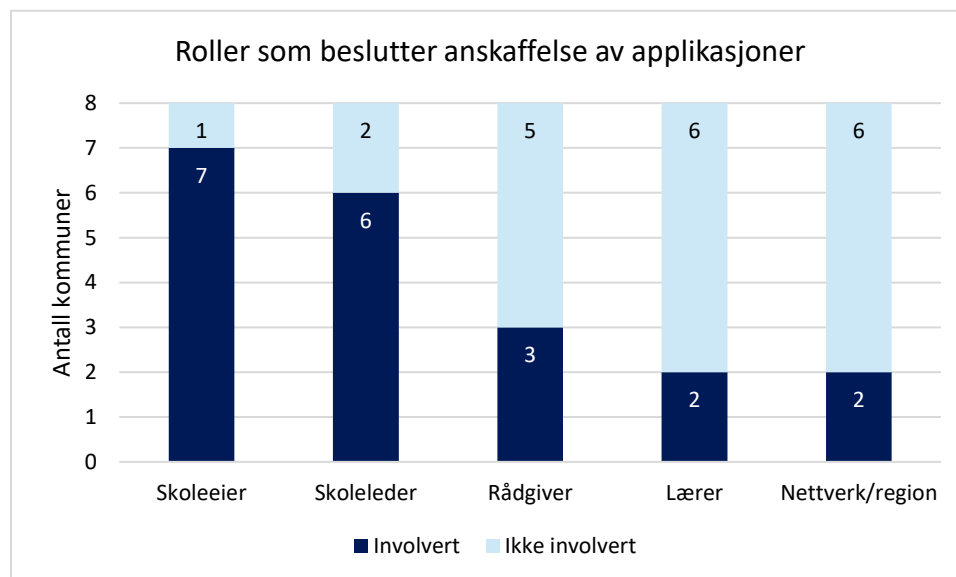

Figur 4 - Roller som er involvert i utvelgelse av applikasjoner

Svarene viser at skoleleder- (rektor) og lærernivået er involvert i utvelgelsen av applikasjoner i alle kommunene KS har spurt. Dette skjer i samarbeid med skoleeiernivået i de fleste kommuner. Noen av kommunene har også nettverk/regionsamarbeid knyttet til utvelgelse av slike applikasjoner.

4.4 PÅ HVILKET NIVÅ BESLUTTES ANSKAFFELSE AV APPLIKASJONER?

KS spurte også kommunene om på hvilket nivå det besluttes anskaffelse av applikasjoner (Figur 5):

Figur 5 - Roller som beslutter anskaffelse av applikasjoner

Svarene viser at beslutning om anskaffelse skjer i all hovedsak på skoleeier/skoleleder-nivå. I de fleste kommuner har ikke lærerne beslutningsmyndighet til anskaffelse av applikasjoner. Det er viktig å understreke at dette ikke betyr at lærerne heller ikke kan ta i bruk for eksempel webbaserte tjenester i undervisningen⁸.

⁸ Et eksempel som er mye brukt i norske skoler: <https://www.10monkeys.com/no/>

5 MULIGHETER OG UTFORDRINGER PÅ LANG SIKT

Bestilling fra personvernkommissjonen:

Hva ser KS for seg at utviklingen vil være/bør være om 10-15 år. Bør det på sikt utvikles egne løsninger for barn i Norge, i stedet for å kjøpe inn fra utlandet?

I denne prediksjonen velger vi å fokusere på muligheter og utfordringer vi ser kan være realistiske i et 10-15 års perspektiv. Dette er vurderinger og betraktninger gjort på bakgrunn av de erfaringer vi sitter med per i dag i 2022. Utviklingen går raskt og kanskje vil våre vurderinger være irrelevante om kort tid. Likevel vil vi peke på noen trekk vi ser for oss vil være aktuelle, også over tid.

5.1 MULIGHETER

Det er vår forståelse at utfordringer knyttet til personvern og informasjonssikkerhet i EU/EØS-området må løses felles via f.eks. EDPB (European Data Protection Board). Vi vil derfor anta at det økte fokus på personvern og informasjonssikkerhet for elever som utsatt gruppe, vil føre til tydeligere og mer samlede krav til leverandører på området. Det vil også muligens oppstå nye leverandører i EU/EØS-området som svarer ut behovene til sektoren⁹, uten at elever blir profilert av de store teknologiselskapene og uten at personopplysninger kan eller vil bli brukt som betalingsløsning for teknologi anvendt i oppvekstsektoren.

Det er også rimelig å anta at flere av de forvaltningsoppgaver som kommunene i dag må utføre, i større grad gjøres sentralt på et nivå som ivaretar både nasjonale føringer og kommunenes behov. På den måten vil elevenes personvern og informasjonssikkerhet ivaretas i større grad, og lokale myndigheter frigjør tid til å ivareta kjerneoppgaver og restvurderinger knyttet til forvaltning. Dette kan organiseres på ulike måter, eksempelvis i en nav/node-modell som sikrer nærhet og eierskap til prosessene.

5.2 UTFORDRINGER

Digitalisering er kostbart. Bruk av digitale verktøy og digital kompetanse er nedfelt i læreplanverket. Dersom mål i læreplanverket skal nås på en trygg måte må det stilles ressurser til rådighet for at krav som er stilt skal innfris. Datatilsynet har i 2020 pekt på at digitalisering i skolen skjedde hurtig, men ikke riktig. Et vesentlig manglende moment i digitalisering i skolesektoren handler om kompetanseutvikling og forståelse for kompleksiteten i digitalisering. Dersom det ikke satses på alt fra infrastruktur til kompetanseutvikling, har vi grunn til å tro at dagens praksis med bruk av «gratisløsninger» og stort sprik mellom kommunene (noe som kan tolkes som et brudd på lik rett til opplæring) vil fortsette.

---

⁹ https://www.digi.no/artikler/sverige-vil-skrote-amerikansk-skytjeneste-her-er-alternativene/516223?utm_source=newsletter-digidaily&utm_medium=email&utm_campaign=newsletter-2022-01-05&key=r2Mv9FLk

Det må en politisk forankring til for digitalisering i hele oppvekstsektoren, og ikke bare ildsjel-baserte initiativer som ofte har de aller beste intensjoner, men som dessverre også ofte har vist seg å ikke ha de grunnleggende forvaltningsmessige forutsetningene i bunn.

En fortsettelse av dagens praksis, der vi ikke vet sikkert hva slags profilering og informasjonsinnhenting som gjøres av hver enkelt elev, vil kunne fortsatt være en utfordring om 10-15 år dersom vi ikke får på plass mer strukturerte og samordnede satsinger.

5.3 BØR DET PÅ SIKT UTVIKLES EGNE LØSNINGER FOR BARN I NORGE?

Det norske leverandørmarkedet er i dag preget av enkelte store leverandører og mange små. De små leverandørene har ofte begrenset kompetanse i informasjonssikkerhet og personvern, som har resultert i at systemer og tjenester som leveres ofte ikke er utformet i henhold til prinsippene for innebygd personvern. Det øker risikobildet for skolene som konsumenter av systemene. De små leverandørene må veiledes.

Noen av de store leverandørene er norske og har stor utbredelse av sine skolesystemer (eks Visma og Vigilo). Andre er internasjonale og selger kompliserte plattformtjenester (eks Google og Microsoft). Disse leverandørene har god kompetanse i informasjonssikkerhet og personvern, men spesielt de internasjonale leverandørene må utforme sine systemer til å fungere i et globalt marked. Dermed får vi andre utfordringer med tanke på å sikre at systemene er utformet i henhold til GDPR, samt problematikk med overføringsgrunnlag (Schrems II). Det må derfor vurderes om de store internasjonale leverandørene i større grad må reguleres.

Den generelle utviklingen går i retning av at de store leverandørene innlemmer stadig mer funksjonalitet i sine løsninger og plattformer. Over tid kan det resultere i at skolesektoren må forholde seg til en håndfull store leverandører. For det første kan det innebære et større behov for å regulere, utover å veilede leverandørene. For det andre blir det betimelig å vurdere om skolesektoren er best tjent med å frikoble seg fra disse systemene og heller utvikle nasjonale komponenter som kan brukes i den norske skolesektoren.

Fra et GDPR-perspektiv er det det europeiske markedet som gjelder, og forordningen legger til rette nettopp for at både personopplysninger og systemer skal kunne behandles innad i markedet. Vi ser flere fordeler med å utforme nasjonale komponenter. For det første kan nasjonale komponenter utformes i tråd med nasjonal/europeisk lovgivning, og i størst mulig grad styrke arbeidsprosessene som i stor grad er like i den norske skolen. For det andre gjør felles systemer det langt enklere å gjøre risikovurderinger, for eksempel felles vurderinger av personvernkonsekvenser. De restvurderinger hver enkelt kommune vil måtte gjøre er håndterbare, og vi mener det vil gi kommunene større grad av eierskap og kontroll med å trygge de digitale læringsteknologimiljøene for barn og unge.

6 VEDLEGG

Vedlagt denne rapporten:

- Illustrasjon over bruk av personopplysninger i skolen (PDF)
- The Padagogy Wheel V.4.0 (PDF)
- Rådata undersøkelse – valg av applikasjoner i skolen (PDF)

